

SUGÁRZÁSMÉRÉS MÁSKÉNT: A RADMAG FEJLESZTÉS AZ ŰRIDŐJÁRÁS VIZSGÁLATÁRA

Zábori Balázs, Hirn Attila

MTA Energiatudományi Kutatóközpont

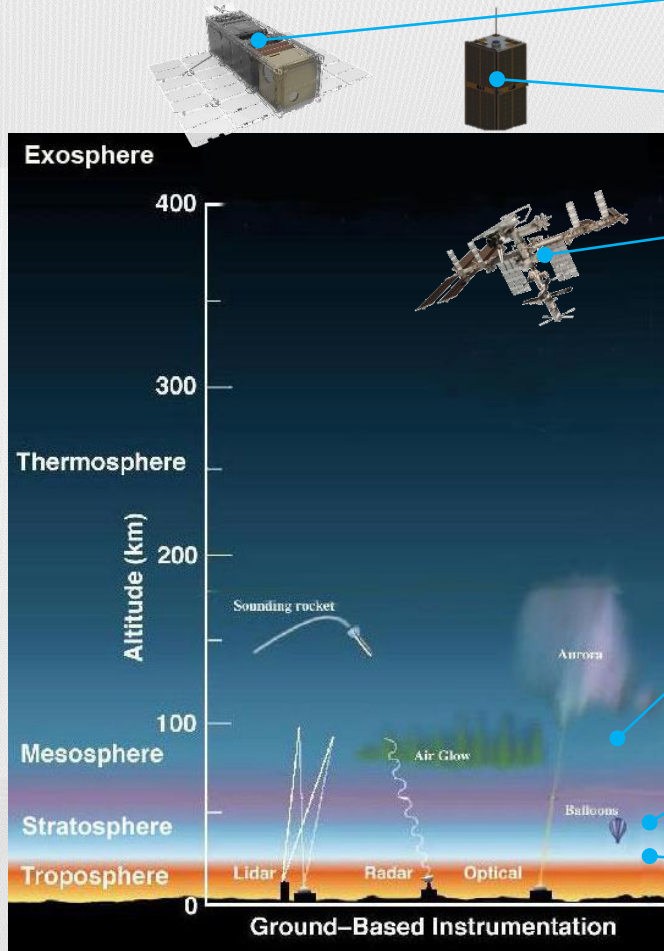
Űrkutatás és MTA EK

Űrkutatás és MTA EK

- Az MTA EK-ban és jogelődjeiben 1970 óta folyik űrkutatás / űrtevékenység
- A valaha űrbe juttatott magyar kísérleti eszközök ~70%-a az MTA EK-ban készült
- Az űrkutatás / űrdozimetria az MTA EK deklarált alaptevékenységei közé tartozik

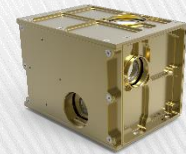

Küldetéseink

2019 RADCUBE

- ~ 600 km, poláris pálya
- RadMag úridőjárási mérőműszer

2018 ESEO-TRITEL

- ~ 600 km, poláris pálya
- TRITEL szilícium detektor

2012 ISS Columbus (SURE) and 2013 Zvezda (RS)

- ~ 375 km
- TRITEL szilícium detektor

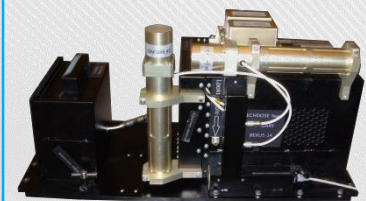
2015 REXUS-17 (REM-RED)

- 88 km magasságig
- Geiger-Müller (GM) számlálók

2012 BEXUS-14 (TECHDOSE)

- 28 km repülési magasság
- TRITEL szilícium detektor
- GM számlálók
- Passzív detektorok (TL, SSNTD)

2011 BEXUS-12 (CoCoRAD)

- 27 km repülési magasság
- TRITEL szilícium detektor
- Passzív detektorok (TL)

Űrkutatási Tesztközpont

- Fejlesztő laborok, ISO7 tisztatér, termo-vákuum tesztlabor, vibrációs tesztlabor

A wide-angle aerial photograph of Earth from space, showing the curvature of the planet, a bright sun in the upper left, and a dense forest of clouds over a landmass.

Űridőjárás

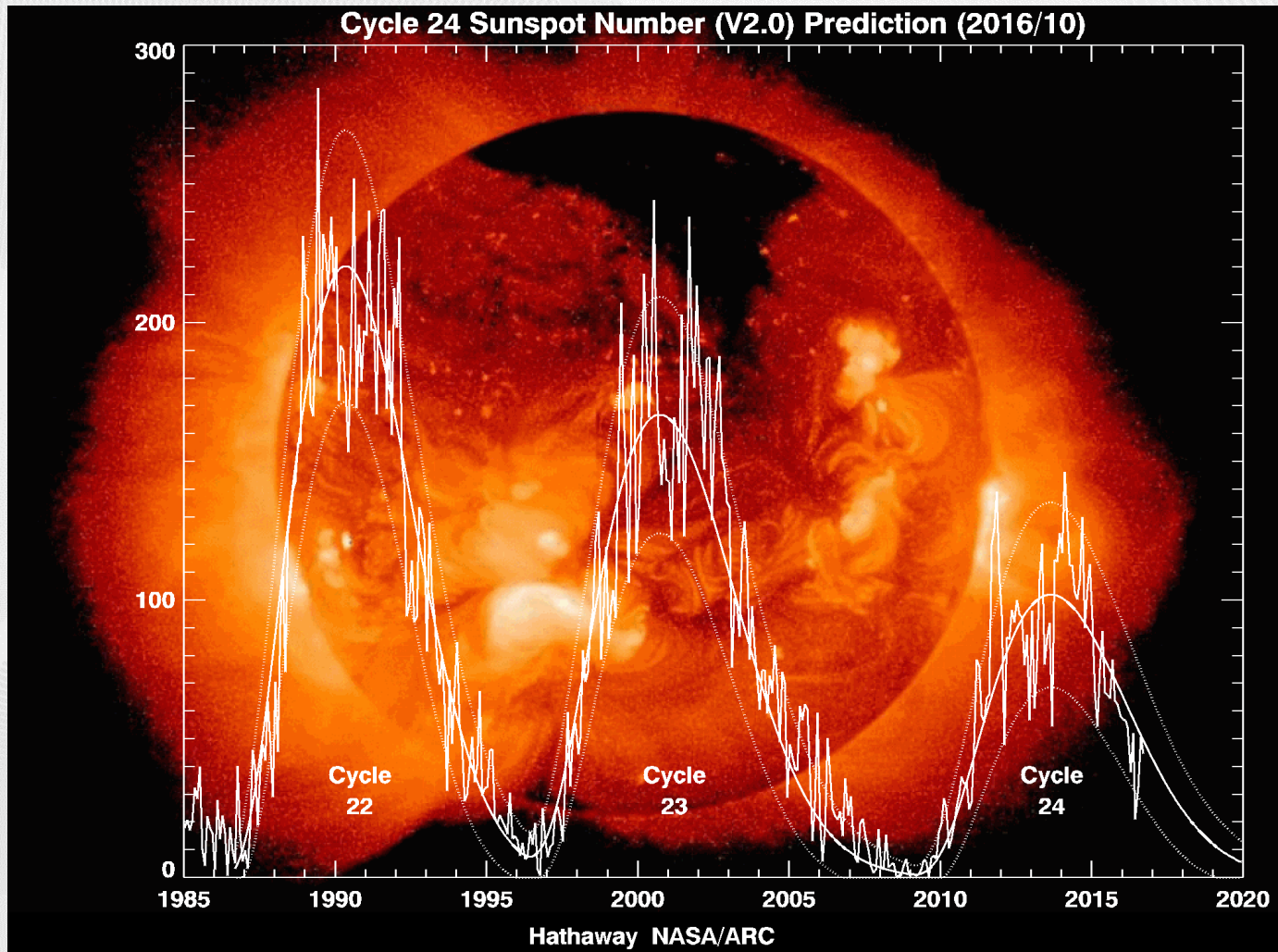
Motiváció

- Föld körüli térség állapota folyamatosan változik
- Hatások:
  - Űrbéli infrastruktúrák (kommunikációs, navigációs, stb. műholdrendszerek)
  - Légi közlekedés (dozimetria is)
  - Földi infrastruktúrák (elektromos hálózatok, olajvezetékek)
- Fő hajtóerő:

A NAPTEVÉKENYSÉG

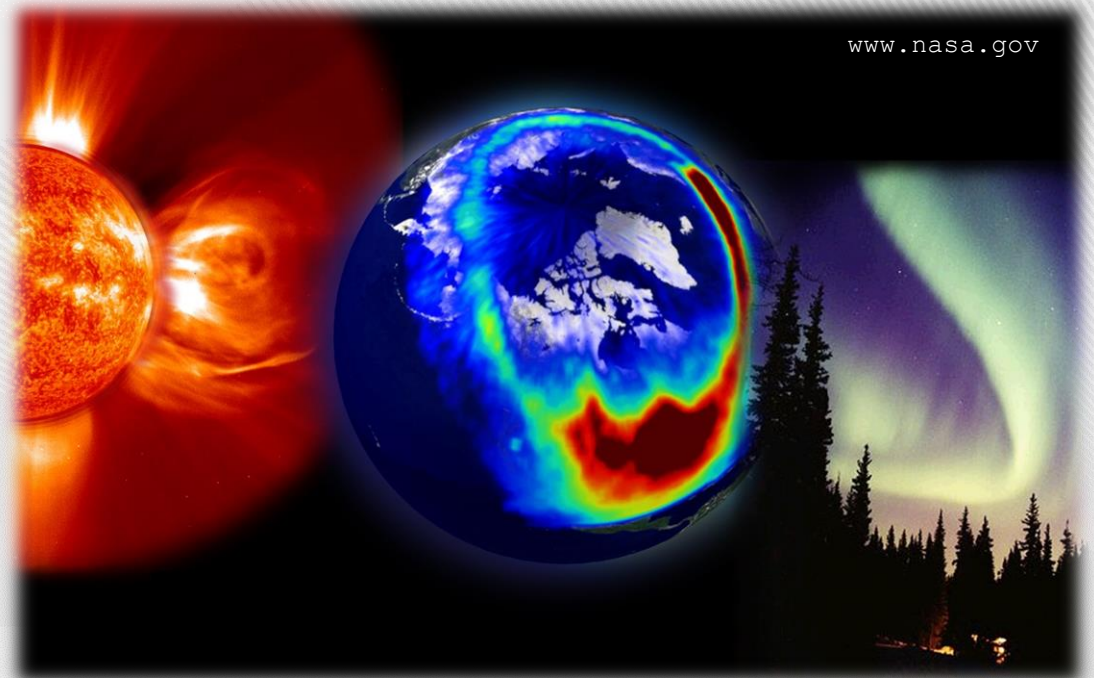
Naptevékenység

Összetett kölcsönható rendszerek

- Galaktikus kozmikus sugárzás
- Napszél
- Napkitörések
- Magnetoszféra
- Légkör
- Sugárzási övezetek
- ...

Célkitűzés: CROSS rendszer

- Meglévő matematikai modellek pontosítása (előrejelző modellek pontosítása)
- Kombinált sugárzás és mágneses tér mérések
- Több pontban történő mérések (LEO, HEO, GEO, L1/L5)
- Helyszíni sugárkárosodás vizsgálatokhoz dózis + spektrális információk biztosítása

CROSS: Cosmic Ray Observatory Satellite System

A background image showing a view of Earth from space, with a bright sun or star in the upper left corner creating a lens flare effect. The Earth's surface is visible with clouds and landmasses.

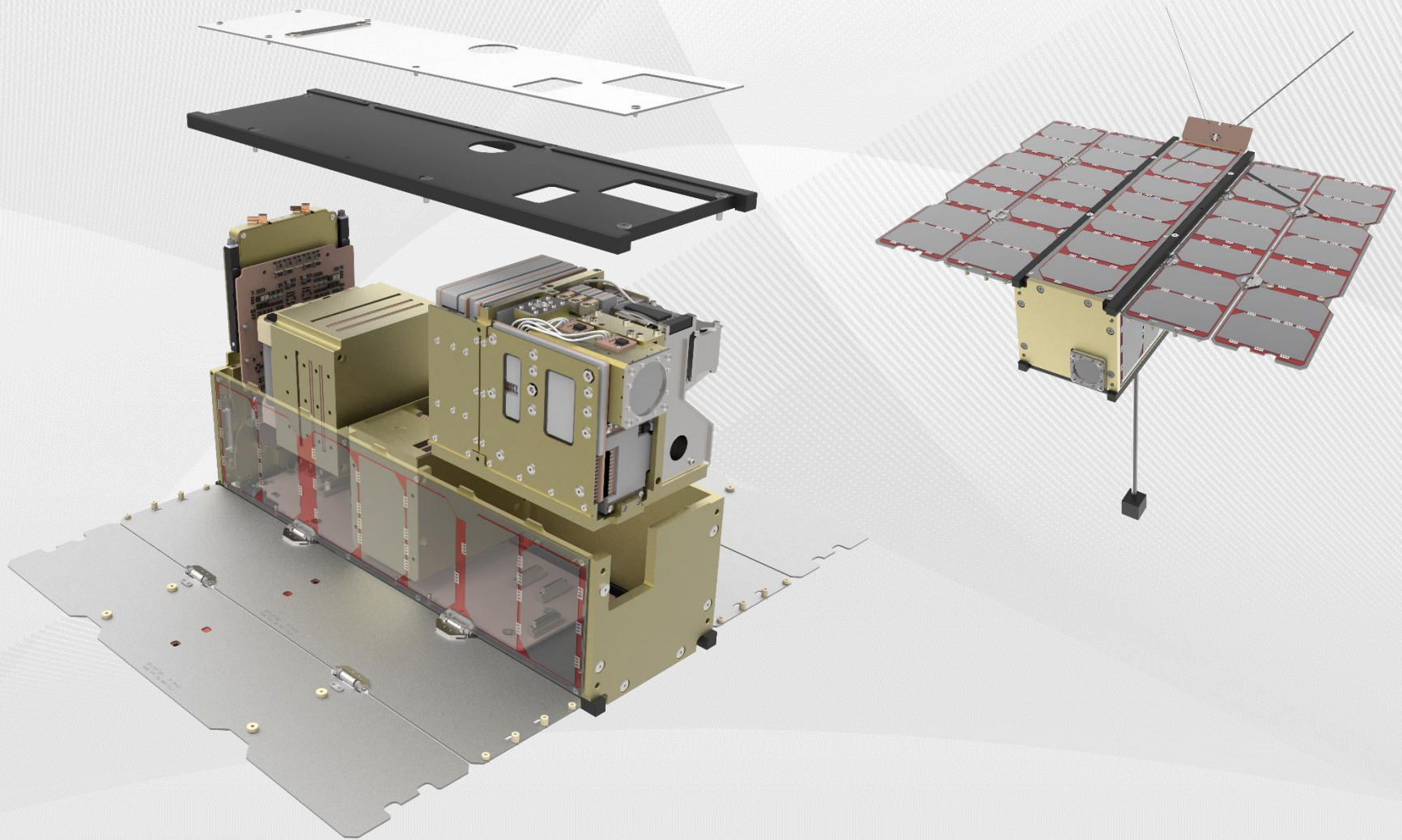
RADCUBE küldetés

RADCUBE demonstrációs küldetés

- Az ESA általános technológiafejlesztést segítő programja (GSTP) keretében
  - Választható program (HU feliratkozás)
  - RADCUBE – GSTP 6.3 IOD (In-Orbit Demonstration) CubeSat Mission
- RADCUBE 3U CubeSat platform →
- **RadMag** műszeregyüttes →
- ~500-600 km napszinkron pálya
- Miniaturizálás + együttes „**Rad**” + „**Mag**” mérés
- 2019

RADCUBE demonstrációs küldetés

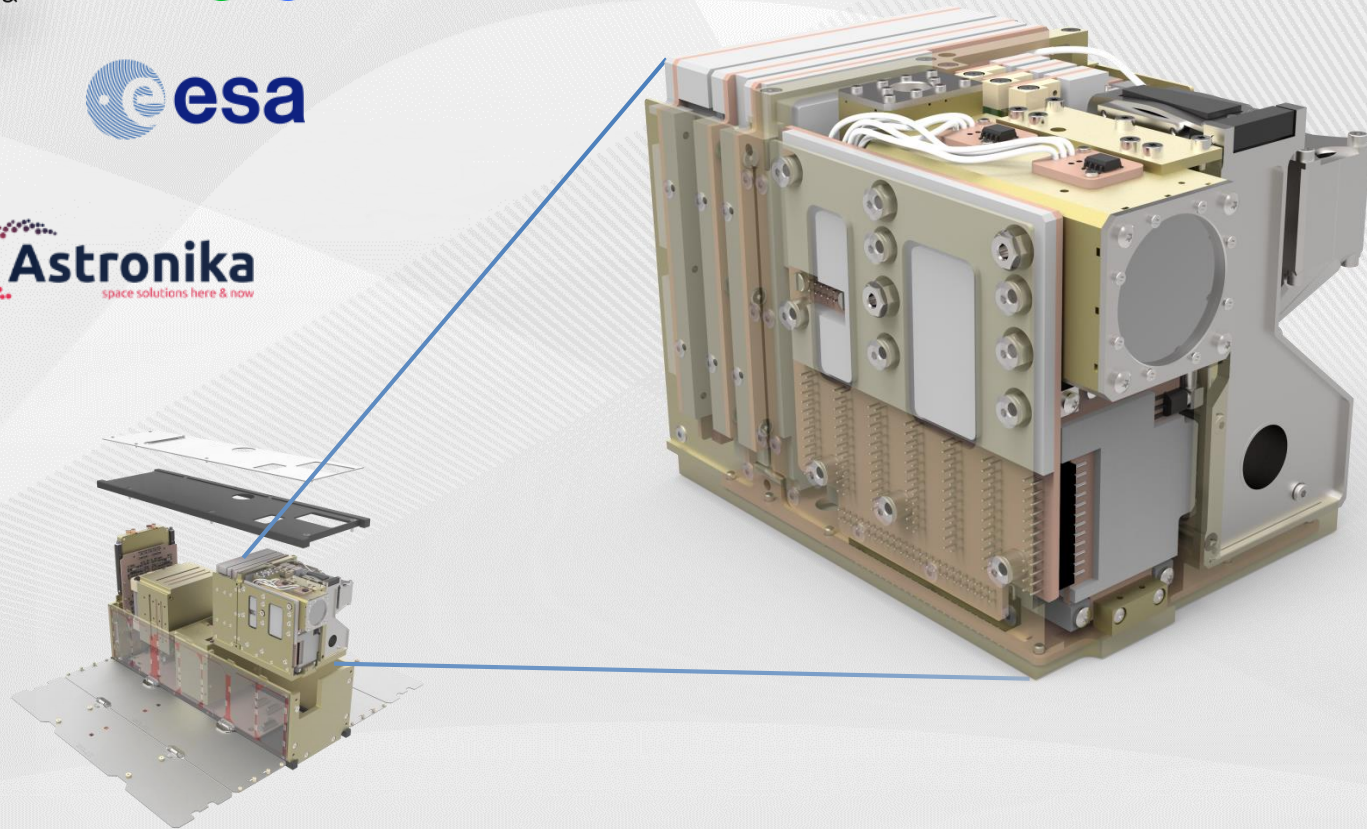
A wide-angle aerial photograph of Earth from space, showing the curvature of the planet and a bright light source (the sun) creating a lens flare and illuminating the surface. The text "RadMag mérőműszer" is overlaid in the center.

RadMag mérőműszer

A RadMag műszeregyüttes

Imperial College
London

2018.03.14.

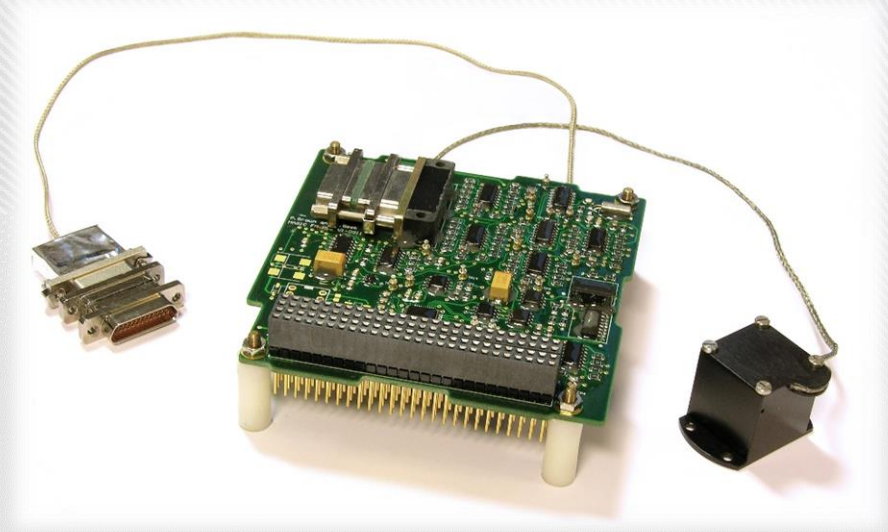
GISOpen 2018, Székesfehérvár

15

Magnetométer

- Az Imperial College London (ICL) csapatával együttműködésben
- Földünk mágneses terének mérése ($\pm 60,000$ nT)
- Mindhárom térbeli komponens vizsgálata
- Elérhető legjobb pontosság (<5%)

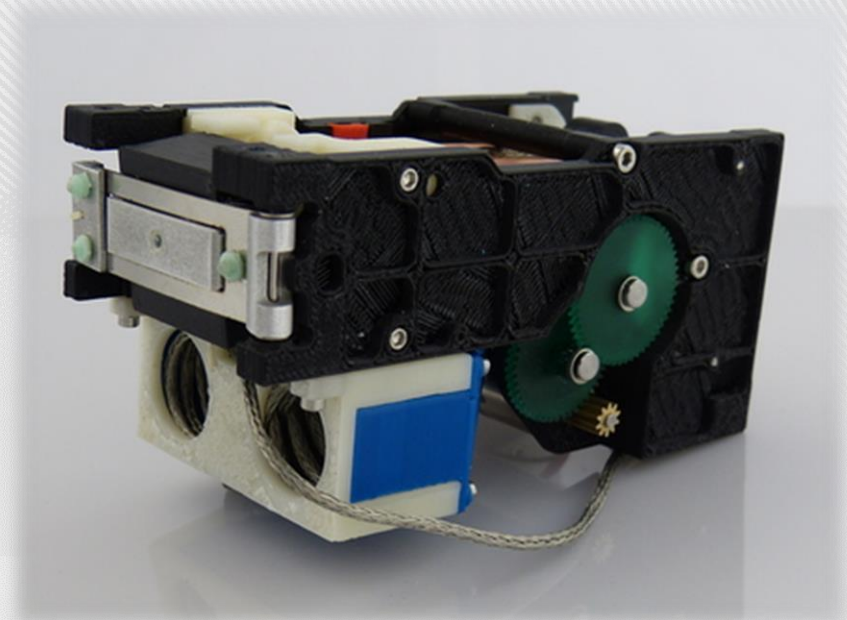
Imperial College
London

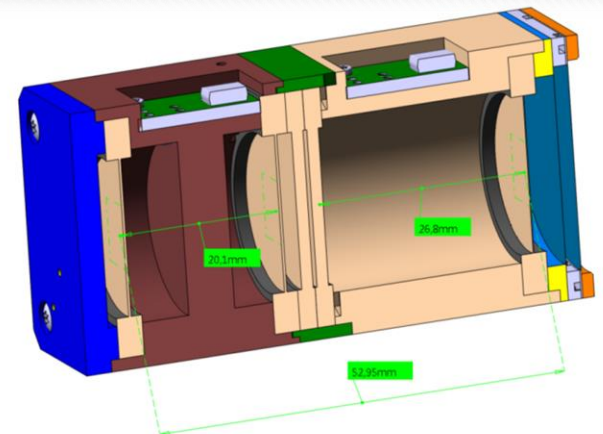
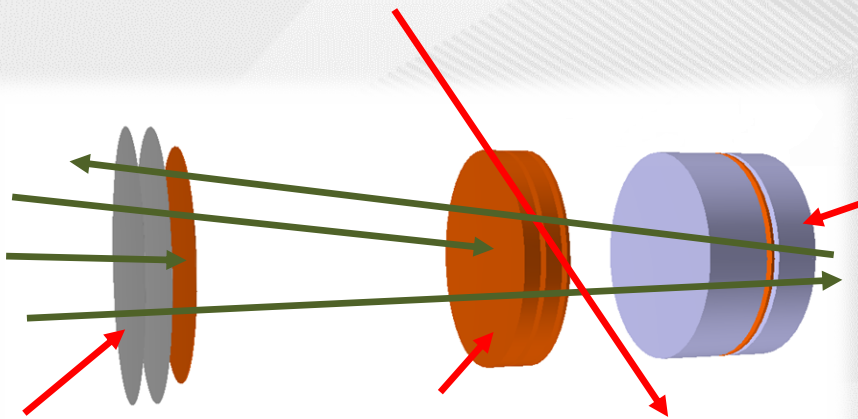
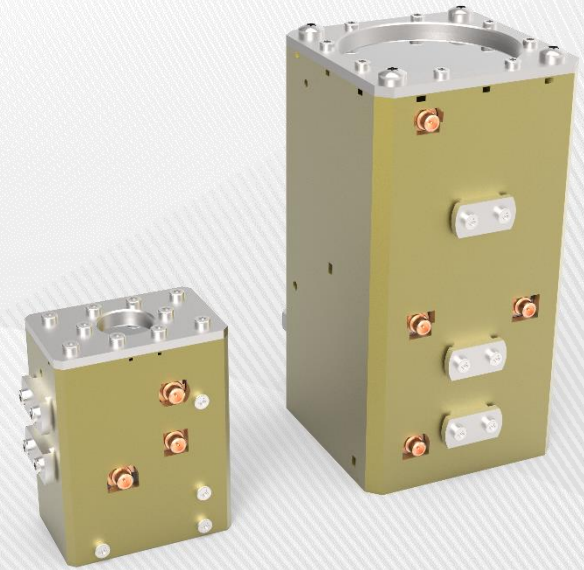
Árbóc rendszer

- Astronika csapatával együttműködésben
- Nyitható árbóc mechanizmus a 3D külső magnetométer szenzor számára (nem visszahúzható)
- 80 cm maximális hossz
- Rendelkezésre álló térfogat mindösszesen $4 \times 4 \times 7 \text{ cm}^3$

Kozmikus sugárzás mérése

- MTA EK feladata
- Protonok, elektronok, nehézionok mérése
- Két teleszkóp eltérő érzékenységgel
- Merőleges teleszkóp elrendezés

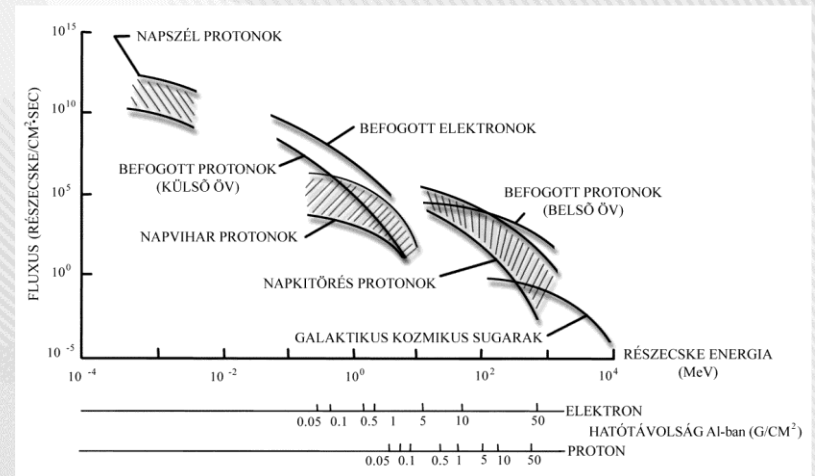

Sugárkárosodás vizsgálatok

- MTA EK és ESA együttműködés

- Teljes elnyelt dózis (TID)
  - ^{60}Co gamma besugárzók
- Egyetlen részecske által kiváltott hatások (single events)
  - Diszkrét proton energiákon
  - Nehéz töltött részecskékkel

- Földi gyakorlat:
  - Drága, jelentős mérnöki tartalékolások, COTS
- RadMag
  - In situ vizsgálatok, akár CubeSat-ek fedélzetén (TID és spektrális információ)

Köszönöm a figyelmet!

Web: spacedosimetry.com

E-mail: zabori.balazs@energia.mta.hu

